

FIȘA DISCIPLINEI

1. Date despre program

1.1. Instituția de învățământ superior	Universitatea de Vest din Timișoara
1.2. Facultatea	Litere, Istorie și Teologie
1.3. Departamentul	Studii Românești
1.4. Domeniul de studii	Teologie
1.5. Ciclul de studii	Masterat
1.6. Programul de studii / calificarea*	Teologie Ortodoxă și Misiune Creștină / Specialist în teologie ortodoxă și misiune creștină

2. Date despre disciplină

2.1. Denumirea disciplinei	TEOLOGIE PATRISTICĂ ȘI LIMBAJ CONTEMPORAN.II						
2.2. Titularul activităților de curs	Pr. dr. Nichifor Tănase						
2.3. Titularul activităților de seminar	Pr. dr. Nichifor Tănase						
2.4. Anul de studii	I	2.5. Semestrul	II	2.6. Tipul de evaluare	E	2.7. Regimul disciplinei	0

3. Timpul total estimat (ore pe semestru al activităților didactice)

3.1. Număr de ore pe săptămână	2	din care: 3.2 curs	1	3.3. seminar/laborator	1
3.4. Total ore din planul de învățământ	28	din care: 3.5 curs	14	3.6. seminar/laborator	14
Distribuția fondului de timp*					ore
Studiu după suport de curs, bibliografie și notițe					61
Documentare suplimentară în bibliotecă, pe platformele electronice de specialitate/pe teren					29
Pregătire seminarii/laboratoare, teme, referate, portofolii și eseuri					30
Examinări					2
Tutorat					
Alte activități ...					
3.7. Total ore studiu individual	122				
3.8. Total ore pe semestru	150				
3.9. Număr de credite	6				

4. Precondiții (acolo unde e cazul)

4.1. de curriculum	
4.2. de competențe	

5. Condiții (acolo unde e cazul)

5.1. de desfășurarea a cursului	<ul style="list-style-type: none"> • Acces la internet / dispozitiv cu cameră video și microfon • Cursurile se pot desfășura online, prin platforma meet.google; • materiale de suport și bibliografie vor fi accesibile prin google.classroom si email instituțional • Sinteza cursului via google.classroom și email instituțional. • Nu vor fi tolerate convorbirile telefonice în timpul
---------------------------------	---

	<p>cursului, nici părăsirea de către studenți a sesiunii/sălii de curs în vederea preluării apelurilor telefonice personale;</p> <ul style="list-style-type: none"> • Nu va fi tolerată întârzierea studenților la curs și seminar/laborator.
5.2. de desfășurare a seminarului/laboratorului	<ul style="list-style-type: none"> • Acces la internet / dispozitiv cu cameră video și microfon • Seminarele se vor desfășura online, prin platforma meet.google; • materiale de suport și bibliografie vor fi accesibile prin google.classroom și email instituțional; • Sinteza seminarului via google.classroom și email instituțional • Termenul predării lucrării de seminar este stabilit de titular de comun acord cu studenții. Nu se vor accepta cererile de amânare a seminarului decât pe motive întemeiate.

6. Competențe specifice acumulate

Competențe profesionale	<ul style="list-style-type: none"> • C.1 Formarea cunoștințelor avansate în domeniul teologiei patristice, precum și cunoașterea istoriei teologiei și spiritualității ortodoxe în cele mai cunoscute forme ale Tradiției sale • C.2 Formarea unor viziuni teologice și capacități pedagogice solide pentru dobândirea abilității de comunicare și de mediere interculturală • C.3 Dezvoltarea capacității de abordare interdisciplinară și de a colabora cu specialiști din alte domenii pentru rezolvarea unor probleme care implică aspecte religioase și interumane • C.4 Capacitatea de inculturare a învățământul teologic patristic în contextul misionar al Bisericii Ortodoxe utilizând cunoștințele și orientări metodologice moderne în domeniul Teologiei Patristice prin culegerea, analiza și interpretarea de date și informații cantitative și calitative din diverse surse alternative, respectiv din contexte spirituale reale și din literatura academică disponibilă
Competențe transversale	<ul style="list-style-type: none"> • C.T.1 - Aplicarea strategiilor de muncă riguroasă, eficientă și responsabilă, de conștiinciozitate misionară, pe baza principiilor, normelor și valorilor doctrinare, biblice, religios-morale și canonice. • C.T.2 - Implementarea tehnicilor de activitate misionară în echipă multidisciplinară, pe diverse paliere ierarhice, respectând principii de credință religioasă. • C.T.3 - Îndeplinirea de funcții administrative și sociale asociate organizării, gestionării și supervizării activităților pastoral-misionare.

7. Obiectivele disciplinei (reieșind din grila competențelor specifice acumulate)

7.1. Obiectivul general al disciplinei	<p>Cunoașterea, înțelegerea conceptelor cheie de teologie și epistemologie patristică care au influențat dezvoltarea gândirii creștine și utilizarea lor adecvată în comunicarea profesională, pentru a oferi studenților abilități necesare explorării relației dintre</p>
--	---

	teologia ortodoxă și ideile filosofice din perioada modernă și contemporană, precum și formarea deprinderilor și însușirea cunoștințelor necesare identificării influențelor culturale din teologia patristică prin studierea, înțelegerea și delimitarea principalelor curente de teologie patristică și a reprezentanților acestora
7.2. Obiectivele specifice	<p>➤ Obiective de cunoaștere (O.c.)</p> <ul style="list-style-type: none"> • O.c.1.1. să prezinte sistematic și coerent teme majore ale teologiei ortodoxe, analizând raportul dintre teologie patristică și gânditori și școli filozofice de secol XX și de a explora o varietate de întrebări largi despre relația dintre teologie și filosofie în secolele XX-XXI. • O.c.1.2. să însușească adecvat la comunicarea profesională terminologia specifică teologiei ortodoxe și să recunoască natura multistratificată a textelor de teologie patristică. • O.c.1.3. să prezinte factorii determinanți care au contribuit la formarea și dezvoltarea teologiei patristice <p>➤ Obiective de abilitare (O.ab.)</p> <ul style="list-style-type: none"> • O.ab.1.1. să prezinte curente principale de gândire teologică și filosofie ale secolelor XX-XXI și să detalieze metodele teologice de reinterpretare a principalelor texte patristice în monografiile recente • O.ab.1.2. să recepteze critic informația din cercetările curente și metodele științifice recente din domeniul teologiei neopatristice, precum și impactul tradiției patristicii ortodoxe asupra începutului de secol XXI • O.ab.1.3. să evidențieze raportul dintre epistemologia contemporană și teologia patristică în perioada modernă și contemporană prin analiza, cu rigoare intelectuală și profunzime istorică, a unor texte cheie din filosofia și tradiția patristică. • O.ab.1.4 să realizeze o interpretare a relației dintre filosofie, psihologie și teologie prin redactarea de studii complexe într-un demers de cercetare individuală, utilizând metodele specifice cercetării din domeniul teologiei sistematice cu rigoare științifică și expunere comprehensivă <p>➤ Obiective atitudinale (O.at.)</p> <ul style="list-style-type: none"> • O.at.1.1. să observe în ce măsură au influențat conceptele filosofiei grecești terminologia patristică de-a lungul istoriei tradiției ortodoxe • O.at.1.2. să ateste poziția teologiei patristice față de învățăturile școlilor filosofice păgâne în timpul controverselor triadologice și hristologice • O.at.1.3. să susțină perspectiva ortodoxă în cadrul dialogurilor interconfesionale, ecumenice și interreligioase

8. Conținuturi

8.1. Curs	Metode de predare	Observații
-----------	-------------------	------------

<p>1. Limbajul, logica și rațiunea la Părinții Bisericii</p> <p>1.1. Apariția teologiei creștine și sfârșitul metafizicii antice</p> <p>1.2. Filozofia patristică de la Părinții Capadocieni la Sf. Ioan Damaschin (<i>sinteză</i>)</p> <p>1.2. Logica în favoarea teologiei icoanei (κατὰ τὸ ὁμώνυμον și πρὸς τι)</p> <p>1.3. Icoana și <i>fenomenul saturat</i> (Jean-Luc Marion) (O.c.1.2.; O.ab.1.2.; O.at.1.1.) (2 ore)</p>	<p>- expunerea</p> <p>- analiza</p> <p>- problematizarea</p>	<p>Sinteza cursului via google.classroom și email instituțional.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. M. Angold, ed., <i>The Cambridge History of Eastern Christianity</i> (Cambridge, 2006) 2. Johannes Zachhuber, <i>The Rise of Christian Theology and the End of Ancient Metaphysics: Patristic Philosophy from the Cappadocian Fathers to John of Damascus</i> (Oxford 2020), 3. Andrew Louth, <i>Ioan Damaschinul. Tradiție și originalitate în teologia bizantină</i>, Deisis, 2010 4. Ioan I. Ică jr, „Dialectica” Sfântului Ioan Damaschinul – <i>prolegomenă logico-filosofică a „Dogmaticii”</i>, în „Studia Universitatis Babeș-Bolyai, Theologia Ortodoxă”, 40/1-2, 1995, pp. 85-140 5. Claudio Moreschini, <i>Istoria filosofiei patristice</i>, (Polirom 2009)
<p>2. Persoană: creștinismul ortodox și conexiunea dintre trup, minte și suflet</p> <p>2.1. Logica Capadociană – orice <i>ousia</i> este <i>enhypostatos</i> și orice <i>hypostasis</i> este <i>enousios</i></p> <p>2.2. Calcedon și gramatica lui ‘Dumnezeu’ (Logica Calcedoniană) – <i>enhypostasis</i>, o persoană în două naturi (Simplikios, Nemesius de Emesa, Sever al Antiohiei, Leonțiu de Bizanț și Boetiu)</p> <p>2.3. <i>Patristica filocalica</i> – Părinții neptici și filosofia minții din filosofia analitică (O.c.1.1.; O.c.1.2.; O.ab.1.1.; O.at.1.2.) (2 ore)</p>	<p>- prelegerea</p> <p>- problematizarea</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Sanford C. Goldberg, <i>Anti-Individualism, Mind and Language, Knowledge and Justification</i> (Cambridge University Press, 2008) 102-131 2. Brian Daley, <i>God visible. Patristic Christology reconsidered</i> (Changing paradigms in historical and systematic theology - Oxford 2018) 3. Aristotle Papanikolaou, ‘Personhood and its exponents in twentieth-century Orthodox theology’, în M. B. Cunningham and E. Theokritoff (eds.), <i>The Cambridge Companion to Orthodox Christian Theology</i> (Cambridge: Cambridge University Press), 232-245. 4. Richard Jones, <i>Curing the Philosopher's Disease: Reinstating Mystery in the Heart of Philosophy</i> (University Press of America, 2009)
<p>3. Teofania Patristica – redivivus biblic</p> <p>3.1. Kavod, anghelomorfism și exegeză teofanică (Alexander Golitzin, Silviu Bunta, Andrei Orlov, Romanides)</p> <p>3.2. Arhi-inteligibilitatea ioaneică (Michel Henry, Bogdan Bucur și John Behr)</p> <p>3.3. „Domnul Slavei” – concepția</p>	<p>- expunerea</p> <p>- prelegerea</p> <p>- analiza</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. John Joseph Collins, <i>Between Athens and Jerusalem. Jewish Identity in the Hellenistic Diaspora</i> (The Biblical Resource Series, Wm. B. Eerdmans Publishing, 2000) 210-261 2. Michel Henry, <i>Întrupare. O filozofie a trupului</i>, Editura Deisis, Sibiu 2003 3. Nicholas Meyer, <i>Adam's Dust and Adam's Glory in the Hodayot and the Letters of Paul. Rethinking Anthropogony and Theology</i> (Brill, 2016).

<p>patristică ortodoxă despre sfârșitul istoriei</p> <p>(O.c.1.2.; O.ab.1.1.; O.at.1.3.) (2 ore)</p>		<p>4. Brian Edward Daley, <i>The Hope of the Early Church: A Handbook of Patristic Eschatology</i> (Cambridge, 1991) 168-205</p> <p>5. Roger David Aus, <i>Comfort in Judgment: The Use of Day of the Lord and Theophany Traditions in Second Thessalonians 1</i> (Yale University, 1971)</p>
<p>4. Incursiuni bizantine pe granițele filozofiei</p> <p>4.1. Florensky, Bulgakov, Berdiaev</p> <p>4.2. <i>Tō Heteron</i>: Problema alterității în filosofia occidentală și în teologia creștină (Husserl, Heidegger în dialog cu Zizioulas, Yannaras)</p> <p>(O.c.1.3.; O.ab.1.2.; O.at.1.1.) (2 ore)</p>	<p>- prelegerea</p> <p>- conversația</p>	<p>1. P. Florensky, <i>The Pillar and Ground of the Truth</i>, trans. Boris Jakim (Princeton, N.J.: Princeton University Press, 1997).</p> <p>2. S. Bulgakov, Sophia, <i>The Wisdom of God: An Outline of Sophiology</i>, Revised edition, trans. Patrick Thompson, O. Fielding Clark, and Xenia Braikevitch (Hudson, N.Y.: Lindisfarne Press, 1993).</p> <p>3. P. Valliere, <i>Modern Russian Theology: Bukharev, Soloviev, Bulgakov: Orthodox Theology in a New Key</i> (Grand Rapids, Mich.: Eerdmans, 2000).</p> <p>4. Zizioulas, John (1985), <i>Being as Communion: Studies in Personhood and the Church</i>, London: Darton, Longman and Todd.</p> <p>Zizioulas, J., <i>Communion and Otherness</i> (London 2006).</p> <p>5. Paul Collins, <i>Trinitarian Theology West and East: Karl Barth, the Cappadocian Fathers, and John Zizioulas</i>, Oxford University Press, 2001</p> <p>6. Christos Yannaras, <i>Persoană și eros</i>, Ed. Anastasia, 2000</p>
<p>5. Etică și Filosofie în sec. XX – spre (meta)limbaj (neo)patristic</p> <p>5.1. Teologia maximiană și Fenomenologia iubirii (Binswanger, Stăniloae)</p> <p>5.2. <i>Prosopeon</i> ca <i>Panim</i>/prezență (Wittgenstein, Levinas și Marion în dialog cu Hierotheos Vlachos și Ioan I. Ică jr)</p> <p>5.3. Dincolo de Ontologizarea Persoanei: Înțelesul Sinelui (P. Ricoeur, J.C. Larchet, Nikolaos Loudovikos)</p> <p>(O.c.1.3., O.ab.1.2., O.at.1.1.) (2 ore)</p>	<p>✓ expunerea</p> <p>✓ prelegerea participativă</p> <p>✓ analiza</p> <p>✓ Controversa academica</p>	<p>Emmanuel Lévinas, <i>De Dieu qui vient à idée</i>, Paris: J. Vrin, 1982; [<i>Când Dumnezeu devine idee</i>, trad. Aurelian Cojocă, Pandora-M, București 2001].</p> <p>Jean-Luc Marion, <i>Dieu sans l'être: Hors-texte</i>. Librairie Arthème Fayard, 1982. / <i>Gog Without Being</i>, Trans. Thomas A. Carlson. Chicago: University of Chicago Press, 1991.</p> <p>J.C. Larchet, <i>Persoana și natura</i> (Basilica, 2013)</p> <p>Metropolitan of Nafpaktos Hierotheos (Vlachos), <i>The Person in the Orthodox Tradition</i> (Levadia, Greece, Birth of the Theotokos Monastery, 1998), trans. Esther Williams</p> <p>P. Ricoeur, <i>Soi-même comme un autre</i> (Paris, 1990).</p> <p>C. Taylor, <i>Sources of the Self: The Making of the Modern Identity</i> (Cambridge, 1989)</p>
<p>6. Phronema – Adevăr și Metodă Patristică</p> <p>6.1. Ortodoxia și Logica sau</p>	<p>✓ expunerea</p> <p>✓ dezbateră</p> <p>✓ Prelegerea</p>	<p>Aristotle Papanikolaou, <i>Being with God: Trinity, Apophaticism and Divine-Human Communion</i>, Indiana: University of Notre Dame Press, 2008</p>

<p>despre 'Adevăr și Metodă' (Pawel Rojek, Andrew Schumann, David Bradshaw, Adrian Lemeni)</p> <p>6.2. Ortodoxia și filozofia limbajului (Jaroslav Pelikan, Brandon Gallaher, Christoph Schneider)</p> <p>6.3. Alteritate și Apofatism – 'Fața strălucitoare' o 'estetică a apofatismului' (Vladimir Lossky, Hans Urs von Balthasar, Karl Barth, David Bentley Hart, Nichifor Tănase)</p> <p>(O.c.1.3., O.ab.1.2., O.at.1.1.) (2 ore)</p>	<p>participativ a</p>	<p>Andrew Schumann, <i>Logic in Orthodox Christian Thinking</i> (Ontos Verlag 2013)</p> <p>David Bradshaw, <i>Aristotle East and West: metaphysics and the division of Christendom</i> (Cambridge University Press, 2004)</p> <p>Brandon Gallaher, <i>Freedom and necessity in modern trinitarian theology</i> (Oxford University Press, 2016)</p> <p>Odifreddi Piergiorgio, <i>Dumnezeul Logicii. Viata geniala a lui Kurt Godel, Matematicianul Filosofiei</i> (Polirom, 2020)</p> <p>Adrian Lemeni, <i>Adevăr și demonstrație</i> (Basilica, 2020)</p> <p>Jeffrey Bloechl, <i>The Face of the Other and the Trace of God: Essays on the Philosophy of Emmanuel Levinas</i> (Fordham University Press 2009)</p>
<p>7. Gramatica Patristică în secolul XXI – tipuri de discurs în epoca postmodernă</p> <p>7.1. Dialogul dintre teologie, filosofie, psihologie și știință în secolul XX – lecții recente de semiotică</p> <p>7.2. Teologia ca știință în spațiul universitar</p> <p>7.3. De la Patristică la „Teologie Publică”</p> <p>7.4. AIEP/IAPS și IOTA – rolul asociațiilor de teologie patristică</p> <p>(O.c.1.1., O.ab.1.3., O.at.1.3.) (2 ore)</p>	<p>✓ explicația</p> <p>✓ studiul de caz</p> <p>✓ Dezbattere</p> <p>✓ conversația euristica</p>	<p>Jean-Luc Marion, <i>Vizibilul și revelatul - teologie, metafizică și fenomenologie</i>, Editura Deisis, Sibiu 2007</p> <p>John Panteleimon Manoussakis, <i>Dumnezeu după metafizică. O teologie estetică</i> (Ratio et revelatio 2019)</p> <p>Bogoljub Sijakovic, <i>The Presence of Transcendence</i> (Sebastian Press, 2013)</p> <p>Christoph Schneider, <i>Theology and Philosophy in Eastern Orthodoxy: Essays on Orthodox Christianity and Contemporary</i> (Wipf & Stock, 2019)</p> <p>Alexei V. Nesteruk, <i>Light from the East. Theology, Science, and the Eastern Orthodox tradition</i> (Fortress, 2003)</p> <p>Ann Mitsakos Bezzerides, Elizabeth H. Prodromou (eds.), <i>Eastern Orthodox Christianity and American Higher Education. Theological, Historical, and Contemporary Reflections</i> (University of Notre Dame Press, 2000)</p> <p>Andrew Louth, „Theology, Contemplation and the University” <i>Studies in Christian Ethics</i> 17:1 (2004) 69-79</p>
<p>Bibliografie</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ioan I. Ică, jr., <i>De la Dionisie Areopagitul la Simeon al Tesalonicului — integrala comentariilor liturgice bizantine (studii și texte)</i> (Deisis, 2012) • Andrew Louth, <i>Originile tradiției mistice creștine. De la Platon la Dionisie Areopagitul</i> (Deisis, 2002) • Jean-Claude Larchet, <i>Viata liturgica</i> (Doxologia, 2018) • Ierotheos Vlachos, <i>Isihie si teologie: Calea tamaduirii omului in Biserica Ortodoxa</i> (Sophia, 		

2016)

- Paul I. Gavriluk, *George Florovsky si renasterea religioasa rusa* (Doxologia, 2014)
- Nestor Kavvadas, *Pneumatologia Sfântului Isaac Sirul* (Doxologia, 2017)
- Paul L. Gavriluk, *Cateheză și catehumenat în primele veacuri ale Bisericii* (Doxologia, 2018)
- Eirini Artemi, *Învățătura despre Sfânta Treime a Sfântului Isidor Pelusiotul și influența sa asupra Teologiei Sfântului Chiril al Alexandriei* (Doxologia, 2018)
- Jean-Claude Larchet, *Viața și opera teologică a lui Grigorie al II-lea Cipriotul, Patriarhul Constantinopolului (cu traducerea integrală a tratatelor)* (Doxologia, 2016)
- Augustine Casiday, *Tradiție și teologie în scrierile Sfântului Ioan Casian* (Doxologia, 2016)
- Hans Urs von Balthasar, *Liturghia cosmică. Lumea în gândirea Sfântului Maxim Mărturisitorul* (Doxologia, 2016)
- Daniel J. Sahas, *Sfântul Ioan Damaschinul despre Islam - "erezia ismaeliților"* (Doxologia, 2016)
- Dimitrios Tselenghidis, *Har și libertate în tradiția patristică a secolului al XIV-lea* (Doxologia, 2016)
- Stephane Bigam, *Sfântul Epifanie al Salaminei în controversa iconoclastă* (Doxologia, 2013)
- Basile Tatakis, *Filosofia Bizantină* (Nemira, 2010)
- Endre V. Ivanka, *Elenic si crestin in viata spirituala a Bizantului timpuriu* (Nemira, 2012)
- Anders Nygren, *Eros si agape. Prefaceri ale iubirii crestine* (Humanitas, 2019)
- George E. Demacopoulos, Aristotle Papanikolaou, *Orthodox Readings of Augustine* (St Vladimir's Seminary Press, 2008)
- Marcus Plested, *Orthodox Readings of Aquinas* (Changing Paradigms in Historical and Systematic Theology, Oxford University Press, 2015)
- Michael Dauphinais, Roger W. Nutt, Andrew Hofer OP, *Thomas Aquinas and the Greek Fathers* (Catholic University of America Press, 2019)
- Paul Ladouceur, *Modern Orthodox Theology: Behold, I Make All Things New* (T&T Clark, 2019)
- Kevin J. Vanhoozer, *The Cambridge Companion to Postmodern Theology* (Cambridge University Press, 2003)
- Colin E. Gunton, *The Cambridge Companion to Christian Doctrine* (Cambridge 1997)
- Eva Anagnostou-Laoutides, Ken Parry, *Eastern Christianity and Late Antique Philosophy* (Brill, 2020)
- Bruce D. Chilton, *Resurrection Logic: How Jesus' First Followers Believed God Raised Him from the Dead* (Baylor, 2019)
- John Behr, *John the Theologian and his Paschal Gospel: A Prologue to Theology* (Oxford, 2019)
- Thomas F. Torrance, *Divine Meaning: Studies in Patristic Hermeneutics* (1995)
- Bradley Nassif, *New Perspective on Historical Theology. Essays in Memory of John Meyendorff* (William B. Eerdmans, 1996)
- Bogdan Gabriel Bucur, *Angelomorphic Pneumatology : Clement of Alexandria and Other Early Christian Witnesses* (Brill, 2009)
- Johan Leemans, Brian J. Matz, Johan Verstraeten (editors), *Reading Patristic Texts on Social Ethics: Issues and Challenges for Twenty-First-Century Christian Social Thought* (Catholic University of America Press, 2011)
- Tomasz Pietrzykowski, *Personhood Beyond Humanism* (Springer 2018)
- John T. Chirban, *Personhood: Orthodox Christianity and the Connection Between Body, Mind, and Soul* (Praeger, 1996)
- Robert S Kinney, Clare K Rothschild , Trevor W Thompson, *Christian Body, Christian Self: Concepts of Early Christian Personhood* (Mohr Siebeck, 2011)
- Marcus Knaup, *Unity of Body and Soul or Mind-Brain-Being?: Towards a Paradigm Shift in*

Modern Concepts of Personhood (J.B. Metzler, 2018)

- Rowan Williams, *BEING HUMAN: the call to christian personhood* (SPCK Publishing, 2018)
- Alexis Torrance, Symeōn A. Paschalidēs, *Personhood in the Byzantine Christian tradition early, medieval, and modern perspectives* (Routledge, 2018)
- D. John Doyle, *What Does it Mean to be Human? Life, Death, Personhood and the Transhumanist Movement* (Springer, 2018)
- T. Irwin, *The Development of Ethics: A Historical and Critical Study* (Vol. I, Oxford, 2007)
- Hans-Georg Gadamer, *Adevăr și Metodă* (Editura Teora, București, 2001)
- Andrew Louth, *Gânditori ortodocși moderni. De la Filocalie până în prezent* (Doxologia, 2017)
- Alain Besançon, *Imaginea interzisă. Istoria intelectuală a iconoclasmului de la Platon la Kandinsky* (traducere din franceză de Mona Antohi, Editura Humanitas, București, 1996)
- Ulrich Arnsward, *In Search of Meaning. Ludwig Wittgenstein on Ethics, Mysticism and Religion* (Universitätsverlag Karlsruhe, 2010)
- Michael Dummett, *Originile filosofiei analitice* (Cluj-Napoca: Dacia, 2004)
- Mircea Dumitru, *Metaphysics, Meaning, and Modality. Themes from Kit Fine* (Oxford University Press, 2020)
- Ludwig Wittgenstein, *Lectii si convorbiri despre estetica, psihologie si credinta religioasa* (Humanitas, 1993)
- George E. Demacopoulos, Aristotle Papanikolaou, *Orthodox Constructions of the West* (Orthodox Christianity and Contemporary Thought, Fordham University Press, 2013)

8.2. Seminar/laborator	Metode de predare	Observații
1. Teologie - Filozofie - Dialectică. Transformarea noțiunilor ontologiei clasice (începuturi) 1.1. Aristotel și creștinismul anteniceian: Tertulian, Hipolit, Clement din Alexandria, Origen 1.2. <i>Henologia</i> - dincolo de ontologie: reacția neoplatonismului (Plotin) 1.3. Aristotel și Niceea – <i>homoousios</i> . Eusebie, Atanasie, Marius Victorinus, Augustin, Chiril împotriva lui Eunomie, Marcel al Ancyrei, Arie și Aitios (O.c.1.2.) (2 ore)	✓ învățarea bazată pe proiect ✓ dezbateră ✓ Munca de grup ✓ Brainstorming	Sinteza seminarului via google.classroom și email instituțional. 1. Hildegard Schäder, <i>Die Christianisierung der aristotelik Logik in der byzantinischen Theologie repräsentiert durch Johannes Damaskus und Gregor Palamas</i> , «Theologia», Atena, 33 (1962), p. 1-21 2. J. Lössl and J.W. Watt, eds., <i>Interpreting the Bible and Aristotle in Late Antiquity</i> (Farnham and Burlington, 2011) 3. C. Erismann, “A World of Hypostases: John of Damascus’s Rethinking of Aristotle’s Categorical Ontology,” <i>Studia Patristica</i> 50 (2010): 251-269; 4. C. Erismann, “Non Est Natura sine Persona: The Issue of Uninstantiated Universals from Late Antiquity to the Early Middle Ages,” in M. Cameron and J. Marenbon, eds., <i>Methods and Methodologies: Aristotelian Logic East and West, 500–1500</i> (Leiden, 2011) 75-91; P. Aubin, <i>Plotin et le Christianisme. Triade Plotinienne et Trinité Chrétienne</i> (Paris, 1992)
2. Metaforă și limbaj patristic în dialog cu epistemologiile	✓ conversația ✓ studiul de caz	George Tsakiridis, <i>Evagrius Ponticus and Cognitive Science: a Look at Moral Evil and</i>

<p>moderne (comparații) 2.1. Divino-Umanism și Teoriile Cognitive Contemporane 2.2. Intersubiectivitate și <i>Perihoreză</i> 2.3. <i>Anima</i>-sufletul și subiectivitatea pură 2.3. Hristos, simbol al simbolului. Dezbateri despre teologia simbolului și filosofia hermeneutică a simbolului (O.c.1.2., O.ab.1.2. O.at.1.3.) (2 ore)</p>	<ul style="list-style-type: none"> ✓ problematizarea ✓ comentariul de text ✓ referate pe o temă specifică 	<p><i>the Thoughts</i> (Wipf and Stock, 2010) Joshua Levinson; Maren R Niehoff, <i>Self, Self-Fashioning and Individuality in Late Antiquity</i> (Mohr Siebeck, 2019) 2. Nikolaos Loudovikos, <i>Analogical Identities: The Creation of the Christian Self: Beyond Spirituality and Mysticism in the Patristic Era</i> (Brepols Publishers, 2020) 3. Kevin W. Hector, <i>Theology without Metaphysics. God, Language, and the Spirit of Recognition</i> (Cambridge, 2011) 103-245</p>
<p>3. Dimensiunea apofatică în teologia patristică greacă este adecvată discursului contemporan? 3.1. Mîntea Scripturală a Părinților (terminologie patristică și semnificații biblice) 3.2. Formularea experienței – <i>Dogmă</i> și <i>Taină</i> 3.2. Numele(irea) și Realitatea fractală în corpusul areopagit și turnura lingvistică (<i>Semn</i> și <i>Semnificație</i>) 3.3. Teologia Meta-Patristică. Sunt <i>Părinții</i> relevanți astăzi? (O.c.1.1., O.ab.1.1.) (2 ore)</p>	<ul style="list-style-type: none"> ✓ conversația euristica ✓ problematizarea ✓ studiul de caz ✓ Dezbateri 	<p>Bogdan Gabriel Bucur, <i>Scripture Re-envisioned: Christophanic Exegesis and the Making of a Christian Bible</i> (Brill, 2018) Gabriel Bunge, <i>Earthen Vessels: The Practice of Personal Prayer According to the Patristic Tradition</i> (Ignatius Press, 2002) David Bradshaw, <i>Philosophical Theology and the Christian Tradition: Russian and Western Perspectives</i> (Washington, 2012) 67-93, 161-199 Edward Rommen, <i>Into all the World: An Orthodox Theology of Mission</i> (New York, St. Vladimir's Seminary Press, 2017) Carol Harrison, Brouria Bitton-Ashkelony, and Théodore De Bruyn, <i>Patristic Studies in the Twenty-First Century</i> (Brepols, 2015) 317-421</p>
<p>4. Revelație și Experiență - „Nici nu pun oamenii vin nou în burdufuri vechi” (Mt. 9, 17) 4.1. Natura teologiei patristice: <i>askesis</i>, <i>metamorphosis</i> și <i>theosis</i> 4.2. Conștiință dogmatică și viață duhovnicească sau cum teologhisesc Părinții 4.3. <i>Paideia</i> Patristică – „moștenirea credinței” 4.4 <i>Vedere în nevedere</i> – relativitatea limbajului, prioritatea experienței (O.c.1.1.) (2 ore)</p>	<ul style="list-style-type: none"> ✓ conversația ✓ studiul de caz ✓ problematizarea ✓ comentariul de text ✓ referate pe o temă specifică. 	<p>Benjamin Edsall, „Kerygma, Catechesis and Other Things We Used to Find: Twentieth-Century Research on Early Christian Teaching since Alfred Seeberg (1903)” <i>Currents in Biblical Research</i> 10:3 (2012) 410-441 James I. H. McDonald, <i>Kerygma and Didache. The Articulation and Structure of the Earliest Christian Message</i> (Cambridge 2004) Placide Deseille, <i>Credința în Cel Nevăzut</i>, Doxologia 2013 Norman Russell, <i>The Doctrine of Deification in the Greek Patristic Tradition</i> (Oxford University Press, 2006)</p>
<p>5. Neo-patristica și psihologia existențialistă 5.1. Sfânta Tradiție și</p>	<ul style="list-style-type: none"> ✓ conversația euristica ✓ problematizarea 	<p>Nikolaos Loudovikos, <i>A Eucharistic Ontology. Maximus the Confessor's Eschatological Ontology of Being as</i></p>

<p>transmiterea experienței – <i>Înapoi la Sfinții Părinți</i> „purătorii Revelației”</p> <p>5.2. Vederea lui Dumnezeu – teologia îndumnezeiților (lumina minții, lumina dogmei și lumina necreată)</p> <p>5.3. Mentea (<i>nous</i>) și simțirea inimii. Duhul minții (<i>pneuma</i>) în teologia patristică</p> <p>5.4. Raportul teologiei ortodoxe cu psihologia existențialistă a lui Frankl, neurologia și psihiatria contemporană</p> <p>(O.c.1.3., O.at.1.2., O.at.1.2.) (2 ore)</p>	<ul style="list-style-type: none"> ✓ studiul de caz ✓ Dezbateri 	<p><i>Dialogical Reciprocity</i> (Brookline, MA. 2010)</p> <p>Paul Molnar, <i>Divine Freedom and the Doctrine of the Immanent Trinity</i> (Bloomsbury T&T Clark; 2005)</p> <p>Nikolaos Loudovikos, <i>Analogical Identities: The Creation of the Christian Self: Beyond Spirituality and Mysticism in the Patristic Era</i> (Brepols, 2020)</p> <p>Brett, George Sidney, <i>A history of psychology. / Vol. I-III Ancient and Patristic</i> (Taylor and Francis; Routledge 2013-2014)</p>
<p>6. Mistagogia Patrum - experiența lui Dumnezeu în teologia patristică</p> <p>6.1. Sfânta Liturghie și comentariile patristice</p> <p>6.2. Isihasmul și teologia niptică – <i>cultura monachorum</i></p> <p>6.3. „Glasul” lui Dumnezeu și limbile oamenilor (cuvinte create și înțelesuri de negrăit)</p> <p>6.4. „Muntele Patristicii” și lumina necreată. Omilii patristice la <i>Schimbarea la Față</i></p> <p>(O.c.1.2., O.c.1.3.) (2 ore)</p>	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Prelegerea participativă ✓ comentariul de text ✓ referate pe o temă specifică 	<p>Rowan Williams, <i>The edge of words. God and the habits of language</i> (Bloomsbury Publishing, 2014)</p> <p>A. Stewart-Sykes, <i>From Prophecy to Preaching. A Search for the Origins of the Christian Homily</i> (Brill, 2001) 6-39</p> <p>Brian E. Daley, <i>Light on the Mountain: Greek Patristic and Byzantine Homilies on the Transfiguration of the Lord</i> (Saint Vladimir's Seminary Press, 2020)</p> <p>Alexander Golitzin, <i>Mystagogy: A Monastic Reading of Dionysius Areopagita</i> (Cistercian Studies Book 250ș Liturgical Press, 2014)</p>
<p>7. Dubla metodologie patristică</p> <p>7.1. Silogisme dialectice și silogisme apodictice</p> <p>7.2. Metoda terapeutică a Bisericii – teologia empirică</p> <p>7.2. Teologia apuseană și antimetafizică</p> <p>7.3. Eclezioologie patristică și experiență contemporană</p> <p>7.4. Frumusețea infinitului – elemente de estetică filocalică patristică</p> <p>(O.c.1.1., O.ab.1.2., O.at.1.1.) (2 ore)</p>	<ul style="list-style-type: none"> ✓ problematizarea ✓ studiul de caz ✓ Dezbateri ✓ conversația euristica 	<p>1. Ghislain Lafont, <i>O istorie teologică a Bisericii. Itinerarul, formele și modelele teologiei</i> (Deisis, Sibiu 2003)</p> <p>2. Anthony Speca, <i>Hypothetical Syllogistic and Stoic Logic</i> (Brill, 2001) 1-67</p> <p>3. Johannes Zachhuber, <i>Theology as Science in Nineteenth Century Germany</i> (Oxford, 2013)</p> <p>4. Margaret Cameron and John Marenbon, <i>Methods and Methodologies. Aristotelian Logic East and West</i> (Brill, 2011)</p> <p>5. Nikos Matsoukas, <i>Introducere în gnoseologia teologică</i>, traducere Maricel Popa, Editura Bizantină, București 1997</p> <p>6. David Bentley Hart, <i>Frumusețea infinitului. Estetica adevărului creștin</i> (Polirom, 2013)</p>
<p>Bibliografie</p>		

- Matthew Baker, Mark Mourachian, Seraphim Danckaert (Editori), *What is the Bible?: The Patristic Doctrine of Scripture* (Fortress Press, 2016)
- Nonna Verna Harrison, David G. Hunter, *Suffering and evil in early Christian thought* (Holy Cross studies in patristic theology and history; Baker Academic, 2016)
- Norman Russell, *Gregory Palamas and the Making of Palamism in the Modern Age* (Oxford University Press, 2019)
- Alexei V. Nesteruk, *The Universe as Communion: Towards a Neo-Patristic Synthesis of Theology and Science* (T & T Clark, 2011)
- Jon Stewart, *Kierkegaard and the Patristic and Medieval Traditions* (Routledge, 2008)
- Gheorghe Vladutescu, *Henologic si ousiologic in constructia metafizicii. Grecia și Evul Mediu* (Paideia 2014)
- Ică jr., Ioan I. (ed.), *Persoană și comuniune. Prinos de cinstire Pr. Prof. acad. Dumitru Stăniloae*, Editura Arhiepiscopiei, Sibiu, 1993
- Jean-Claude Larchet, *Sfântul Maxim Mărturisitorul. O introducere*, Editura Doxologia, Iași, 2013
- Donald Fairbairn, *Viata in Trinitate. O introducere in teologie cu ajutorul parintilor bisericii*, Editura Gramma 2013
- Basil Lourié, Andrei Orlov, *The Theophaneia School* (Gorgias Press, 2009)
- Filip Ivanovic, *Desiring the Beautiful: The Erotic-Aesthetic Dimension of Deification in Dionysius the Areopagite and Maximus the Confessor* (The Catholic University of America Press, 2019)
- B. Bingaman, *All Things New: The Trinitarian Nature of the Human Calling in Maximus the Confessor and Jürgen Moltmann* (James Clarke & Co 2015)
- Andrew J. Summerson, *Divine scripture and human emotion in Maximus the Confessor: exegesis of the human heart* (Brill, 2021)
- Christopher Gill, *The Person and the Human Mind: Issues in Ancient and Modern Philosophy* (Oxford University Press, 2001)
- David Woodruff Smith, Amie L. Thomasson, *Phenomenology and Philosophy of Mind* (Oxford University Press, 2005)
- David Hodgson, *Rationality + Consciousness = Free Will* (Oxford University Press, 2012)
- Neil Tennant, *Introducing Philosophy: God, Mind, World, and Logic* (Routledge, 2015)
- Andrew Moore, *God, Mind and Knowledge* (Ashgate Pub Co 2014)
- Anne L.C. Runehov, *The Human Being, the World and God: Studies at the Interface of Philosophy of Religion, Philosophy of Mind and Neuroscience* (Springer 2016)
- Ierotheos Vlachos, *Teologia post-patristică și experiența bisericească a Sfinților Părinți* (Sophia, 2019)
- Ierotheos Vlachos, *Dogmatica empirică după învățăturile prin viu grai ale Părintelui Ioannis Romanidis. Vol. I-II* (Doxologia, 2014, 2017)
- Ierotheos Vlachos, *Vremea lucrării. Chipul lăuntric al Tradiției ortodoxe: teologie și viață* (Sophia, 2014)
- Jaroslav Pelikan, *Traditia creștină. O istorie a dezvoltării doctrine* (5 vol., Polirom, 2004-2009)
- Jaroslav Pelikan, *Credo. Ghid istoric și teologic al crezurilor și mărturisirilor de credință în tradiția creștină* (Polirom, 2010)
- Ioannis Romanides, *Teologia Patristică* (Metafraze, 2012)
- Ioannis Romanides, *Dogmatica patristică ortodoxă. O expunere concisă* (Ecclesiast, 2010)
- Andreas Andreopoulos, *Metamorphosis: The Transfiguration in Byzantine theology and iconography* (Crestwood, NY: SVS Press, 2005)
- Andreas Andreopoulos, *Gazing on God: Trinity, Church and Salvation in the Orthodox Church*. (Cambridge: James Clarke & Co, Dec. 2013)

- Andreas Andreopoulos, *This is my Beloved Son: the Transfiguration of Christ* (Orleans, MA: Paraclete Press 2012)
- Dumitru Stăniloae, *Iisus Hristos sau Restaurarea omului*, Ed. Basilica, București, 2013
- Dumitru Stăniloae, *Chipul nemuritor al lui Dumnezeu*, Ed. Basilica, București, 2013,
- Dumitru Stăniloae, *Spiritualitate și comuniune în Liturghia ortodoxă*, Craiova, 1986
- Ioan I. Ică jr. *Persoana și comuniune* (Editura Arhiepiscopiei Ortodoxe Sibiu, 1993)
- Ioan I. Ică jr. *Canonul Ortodoxiei. I. Canonul apostolic al primelor secole* (Sibiu, 2008)
- Ioan I. Ică Jr., *Canonul Ortodoxiei. Sinodul VII Ecumenic (2 vol.) - 1. Definind dogmatic icoanele. 2. Definitivând dogmatic orthodoxia* (Deisis 2020)
- Ioan I. Ică jr. *Maica Domnului în teologia secolului XX și în spiritualitatea isihastă a secolului XIV: Grigorie Palama, Nicolae Cabasila, Teofan al Niceei* (Sibiu, 2008)
- Iustin Popovici, *Omul și Dumnezeu-om. Abisurile și culmile filozofiei* (Deisis, 1997)
- Jean-Yves Lacoste, *Fenomenalitatea lui Dumnezeu* (Deisis, 2011)
- Jean-Luc Marion, *În plus. Studii asupra fenomenelor saturate* (Deisis, 2003)
- Michel Henry, *Eu sunt Adevărul. Pentru o filozofie a creștinismului* (Deisis, 2007)
- Jean-Yves Lacoste, *Experiență și Absolut. Pentru o fenomenologie liturgică a umanității omului* (Deisis, 2001)
- Nicolae Turcan, *Apologia după sfarsitul metafizicii* (Eikon, 2016)
- Nicolae Turcan, *Postmodernism și teologie apofatica. O apologie în fața gândirii slabe* (Limes, 2008)
- Emmanuel Levinas, *Altfel decât a fi sau dincolo de esență* (Humanitas, 2006)
- Emmanuel Levinas, *Când Dumnezeu devine idee* (Pandora-M, 2001)
- Emmanuel Levinas, *Între noi. Încercare de a-l gândi pe celălalt* (ALL, 2000)
- Gabriel Bunge, *Earthen Vessels: The Practice of Personal Prayer According to the Patristic Tradition* (Ignatius Press, 2002)
- Eugenia Scarvelis Constantinou, *Thinking Orthodox: Understanding and Acquiring the Orthodox Christian Mind* (Ancient Faith, 2020)
- Aristotle Papanikolaou, Elizabeth Prodromou, *Thinking Through Faith: New Perspectives from Orthodox Christian Scholars* (St Vladimir's Seminary Press, 2008)
- Gabriel Bunge, *Rugăciunea în Duh și Adevăr. Filozofia și teologia capitolelor Despre rugăciune ale avveii Evagrie Ponticul și spiritualitatea Parintilor pustiei* (Deisis, 2016)
- Andrew Louth, *Deslușirea Tainei. Despre natura teologiei* (Deisis, 1999)
- Hans Urs von Balthasar, *Slava lui Dumnezeu: o estetica teologica. 5 vol.* (Galaxia Gutenberg, 2020)
- Paul Ricoeur, *Metafora vie* (Editura Univers, 1984)
- Paul Ricoeur, *Eseuri de hermeneutică* (Humanitas, 2020)
- Michel Foucault, *Hermeneutică subiectului. Cursuri la College de France (1981-1982)* (Polirom, 2004)
- Martin Heidegger, *Despre miza gândirii* (Humanitas, 2007)

9. Coroborarea conținuturilor disciplinei cu așteptările reprezentanților comunității epistemice, asociațiilor profesionale și angajatorilor reprezentativi din domeniul aferent programului

În vederea schițării conținuturilor, alegerii metodelor de predare/învățare titularii disciplinei au organizat o întâlnire cu: reprezentanții ai Mitropoliei Banatului și ai Inspectoratului Școlar Județean Timiș, recum și cu alte cadre didactice din domeniu, titulare în alte instituții de învățământ superior. Întâlnirea a vizat identificarea nevoilor și așteptărilor angajatorilor din domeniu și coordonarea cu alte programe similare din cadrul altor instituții de învățământ superior. Conținuturile unităților de învățare au fost elaborate în urma consultării specialiștilor pe disciplină din facultățile de profil, pe baza programei analitice aprobate la nivelul Patriarhiei Române. În egală măsură, au fost luate în calcul așteptările principalilor angajatori ai

absolvenților acestei specializări: structurile eclesiale, structurile de asistență socială, structurile din domeniul educațional. Evaluarea finală va avea loc la finalul semestrului, în cadrul unei sesiuni de examinare care se va putea desfășura și în mediul online, pe platforma meet.google.com/.

10. Evaluare*

Tip de activitate	10.1. Criterii de evaluare	10.2. Metode de evaluare	10.3. Pondere din nota finală
10.4. Curs	să prezinte sistematic și coerent reperele majore ale teologiei (neo)patristice ortodoxe;	Examen scris	60%
	să utilizeze adecvat în comunicarea profesională terminologia specifică filosofiei și teologiei patristice ortodoxe;		
	să prezinte elementele esențiale care au contribuit la formarea și dezvoltarea teologiei și spiritualității patristice ortodoxe;		
10.5. Seminar/laborator	<ul style="list-style-type: none"> - să descrie realitățile istorice pe baza interpretării critice a izvoarelor; - Prezentarea unui portofoliu care va conține lucrarea de seminar - să identifice și să diferențieze cauzele, influențele și consecințele evenimentelor istorice, dezbaterilor intelectuale și formulărilor teologice doctrinare; - să realizeze o critică externă și internă a izvoarelor filosofiei patristice, utilizând metodele specifice cercetării istorico-filologice 	Verificare orală.	20%
	Abordarea activ-participativă a orelor de seminar	Monitorizare directă: Prezența și activitatea fiecărui student va fi monitorizată de titularul de curs/seminar. Pentru prezența minimă prevăzută de regulament și activitate adecvată se vor acorda 2 puncte.	20%
10.6. Standard minim de performanță: includerea tuturor componentelor cu referire la lucrarea de disertație			

- cunoașterea temelor studiate;
- prezentarea corectă a noțiunilor fundamentale;
- întocmirea elaborată a referatelor;
- concizie în exprimare.
- Nu există condiții speciale pentru prezentarea la sesiunea de restanță sau la mărirea de notă.

Data completării
10.01.2021

Semnătura titularului de curs

Semnătura titularului de seminar

Semnătura directorului de departament

